كتاب المعاملات

معارف اسلاميه‌دين جزء تاسعدر

بلدهٔ قزانده خادم العلم عالم جان بن محمد جان البارودينك
كتب معتبره‌گه مراجعتله اولان ترتيبيدر

وكان طبعه هذا ثالثا بمنتصف رمضان
من سنة ١٣١٦ بمطبع ورثة الچيركوف ببلدة قزان

Дозволено цензурою С-Петербургъ. 8 Іюля 1898 года.
КАЗАНЬ.
Типо-литографія наслѣдниковъ Чирковой въ Казани.
1898 г.

بسم الله الرحمن الرحيم

كتاب الحظر والاباحة

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (مَن اتقى الله اهاب الله منه كل شيءٍ ومن لم يتقِ الله اهابه الله من كلِ شيءٍ) اخرجه الحكيم الترمذى

❁ ترجمه ❁

هر كم الله دين ساقلانسه يعنى الله تعالى طيغان نرسه لردين طيونسه الله تعالى اول كمسه دين هر شيئى قورقودر وهر كم الله دين ساقلانماسه اول كشينى الله تعالى هر نرسه دين قورقوت

❁ فصل فى الاكل والشرب ❁

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (سيكون رجال من ... ن الوان الطعامِ ويشربون الوان الشرابِ

يلبسون اَلوانَ الثِّيابِ ويتشدّقون فى الكلامِ فاُولٰئكَ

شِرارُ اُمَّتى) اخرجه ابن ابى الدنيا والطبرانى

❀ ترجمه ❀

نم امتمدين شوندای كشيلر بولورلركه تورلى طعام

يارلر ، وتورلى اچيمليك اچارلر ، وتورلى كيوم كيارلر

زده اوستاروب سويلرلر بس بو كشيلر امتمننك ياوزلاريدر *

تى حرام نرسه لر : يرتقوچى جانوارلر آرسلان ، آيو ، بورى

لكو ، ماچى ، قارچقه ، بوركوت ، تيلكان كبى ودخى فيل ،

يشك ، سچقان ، وهم باقه ، كرپى ، چبن ، وتاراقان ،

كبى حشرات حرامدر

جاست آشاوچى حيوان دخى مكروهدر آلا قارغه كبى تاوقننك

كو برك آشى نجس بولسه اوچ كون حبس ايتماى مكروه

بولور دونكز نجس وحرامننك الوغيدر ولكن اورنسز

ر نجتمك كركمس صو جانوارلرى بالقدن باشقه سى حلال

ايمس ودخى حلال حيوان ننك آلتى نرسه سى مكروهدر ذكر

خصيه فرج بيز ، مثانه اوت بوغاز قانى نجس وحرامدر

آت ، قويان ، ودخى قوشننك نجاست آشاماوچيسى

وير تقوچى بولماغانى حلالدر ، وهر حلال حيوان ننك حلال

بولماقند• دینلی آدمننك الله اسمی برله بوغازلەقی شرطدر
تسمیەنی قصدا قالدروب بوغازلاسه حلال بولماس ولکن
اونودلوب قالسه ضرریوق • اوزی اولگان حیوان، تاش
برله اوروب اولتورلگان، یاکه سائچوب، یاکه سزوب
اولتورالگان حیوان هر قایوسی حرامدر دینسز آدم
بوغازلاغان حیوان کبیدر • اکر حیوان قیوغه تشوب
سلامت چقوی وهم بوغازلاوی ممکن بولماسه یاکه باشقه
سبب برله بوغازلاوی ممکن بولماسه تسمیه برله بر یرندن
جراحت ایدلسه حلال بولور • وهم آو آولاوده دخی تسمیه
برله ملتیق آتسه یاکه تسمیه ایدب اوگراتگان اتینی
یاکه قارچغەسینی یباروب شول یبارو برله توتسه حلال
بولور ولکن بوصورتلرده جانی چقوغه قدر اوزی یتوشسه
بوغازلمق لازمدر

مقدار

حلال نرسەنی حیاتبنی ساقلار قدرلی آشامق وهم
نمازده قیامغه قادر بولوراق وروزەغه قادر بولراق قدرلی
آشامق فرضدر وقارن طولغانچی یعنی طویغانچی آشامق مباح
طویغاندن آرتق حرامدر مگر روزەغه یاردم ایچون یاکه
قوناق آشاسون ایچون بولسه جائزدر

تنبیه

صوغان، سارمساق، تورما• آشامق حلالدر ولکن ایسی ابله

کشی رنجودرلیك بولسه درست توکلدر موغان سارمساق تورماده رسول الله صلی الله علیه وسلم (هرکم بولارنی ییسه مسجدمزگه کلماسون) دیو بیورمشدر تورمایی‌یوب مسجدکه کرگان آدم البته فرشته‌لرنی و باشقه مسلمانلرنی یمان ایسی ایله رنجودر گناهلی اولور

نوع شرب

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (مَنْ شَرِبَ الخَمرَ خَرَجَ نورُ الْایمانِ مِنْ جوفِهِ) اخرجه الطبرانی

ترجمه

هرکم خمر اچسه اول آدمننك اچندین ایمان نوری چیقار

وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم (كُلُّ مُسكِرٍ خَمرٌ وكُلُّ خَمرٍ حَرامٌ) اخرجه احمد وابو داود وابو یعلی

ترجمه

هر ایسرتکیچ خمردر وهر خمر حرامدر •

ایسرتکوچی نرسه یوزم یوشندین یاکه خرمادین یاکه تاریدین یاکه آرپادین یاکه آرشدین یاکه بالدین یاکه دوگیدین یاکه سوتدین یاسالغان بولسون کرك آز کرك کوب بولسون حرامدر ایسرگانچه اچماسه‌ده آزغنه اچسه‌ده درست توگلدر قوری نرسه‌لر عقلنی کیمو تسه‌یدننی واعضانی ضعیفلندرسه

هدیثی اوسط الطبرانیده ا

حرامدر افیون وبنك وخشخاش کبی عقلغه خفت وانسانغه سفاهت ویرکوچی نرسه‌لردر استعماللری درست توگلدر .

* اضطرار *

حرام نرسه‌نی یمك واچمك آچلقدین یاصوسادین اولم حالینه کلسه بیك آزغنه حلال بولور اوشانداق حاکم کبی بر کوچلی آدم کوچلاسه حرامنی تناول ایتماگاندن جانغه یاکه اعضاغه ضرر قیلوردای بولسه حرام نرسه‌نی تناول ایتمك جائز بولور

فصل فی الثیاب والزینة

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (مَنْ کَانَ یُؤمِنُ بِاللهِ وَالْیَومِ الآخِرِ فلا یَلْبَسْ حَرِیراً وَلَا ذَهَباً) اخرجه احمد

ترجمه

هرکم الله تعالی گه وقیامت کونینه اینانسه بس کیماسون یفك کیومنی ودخی کیماسون واستعمال ایتماسون آلتون نرسه‌نی * بتون یفك یاکه آرقاوی یفك کیوم ایرلرگه حرامدر قطیفه ذاتی کبی نرسه‌لر آرقاوی یفك بولغانی ایرلرگه حرامدر وهم ایر بالالارغه کیورتمك درست توگلدر اما خاتونلارغه ایرلری آلدندکیمك درست بولور

حلال ذاتلردين كبر وعجبدين باشقه الله ننك نعمتينه شكر
نيتی برله يخشی کيوم کيمك جائزدر کبر ومافتانو
قصدی برله کيسه جائزتوگلدر ازار وشالوارنی ازون صالوندرسه
یاباشقه چاپان وطوننی کبر برله صالوندرسه درست بولماس •
اولی وافضل - کولمك وباشقه کیوملرننك ینکاری قولدين
اوتماسليك - اوزونلقده بالتو اورتاسنده بولماقدر * ودخی کیوم
آق توسده بولمق افضلدر * تیر وبورون سورتمك
ایچون ضرور بولسه یاولق توتماق جائزدر اکر ضرورت
بولماسه یاکه تکلفلی بهالی نرسه‌دن بولسه مکروهدر * یاولق
بیك باچراق بولسه کیسه‌دن چقاروب نمازاوقومق اولی در
اکر نجس بولماسه وهم طبیعت نفرت ایدرليك باچراق
بولماسه نماز اوقوغانده چقاروب صالمق حاجت توگلدر * چالمه
یدی گز قدر هر کمگه هر وقتده سنت کیوم‌ در • بر قارش
قدرلی قویرق مستحبدر • بیت خلاغه کرگانده قویرقینی
قستر ور • علمادن باشقه‌غه الوغ چالمه ازون قویرق حماقت
وریادر * آلتون یزوك کیمك ایرلرگه حرامدر بر مثقال
قدر کموش وعقیق جائزدر ولکن کیماسليك اولی در *
آلتون وکموشدین قاشق ، آیاق ، پچاق ، وباشقه نرسه‌لر
ایرلرگه وخاتونلرغه حرامدر * بو ایکی ذاتدن بولغان نرسه‌نی

استعمال ابرگه و خاتونغه جائز توگلدر * خاتونلرغه فقط زینت ایچون قوللرینه باشلرینه و باشقه یرلرینه بو ایکیدین تاقمق جائزدر اما آنلردین زکوة واجب بولور * برنرسه‌نی کموش ایله یا الغاسه یا که یا ماسه اول یرندین توتماسه جائز بولور

فصل فی النظر و اللمس

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (زِنَا الْعَيْنِ النَّظَرُ وَزِنَا اللِّسَانِ النُّطْقُ وَزِنَا الْيَدِ الْبَطْشُ وَزِنَا الرِّجْلِ الْخُطَا وَالنَّفْسُ تَتَمَنَّى وَتَشْتَهِي) اصل الحدیث فی مسلم

ترجمه

کوزننك زناسی نامحرمگه قاراو · تلننك زناسی حرام نرسه‌نی سویلاو · قولننك زناسی حرامنی توتو ، آیاقننك زناسی حرام طرفینه بواغان آطوملر ، نفس حرامنی آرزو قیله واسنایدر آننك زناسی شولدر * ایر کشیننك عورتندین (یعنی کندك ایله تزآستی آراسندین) باشقه یرینه قارامق هم شول یرینی توتماق جائزدر · عورتینه قارامق و توتمق درست بولماس * اوز خاتونیننك هر یرینی قاراو و توتو درست · آناسی و باشقه محرم خاتونننك آرقه و قورصاق و بونلردن توبان تزگه قدر یرینی کورمك و توتمق جائز دگلدر باشقه یرینی کورمك

جائز در

جائز در * یات خاتوننك هیچ یرینی کورمك وتوتماق
درست بولماس وهم خاتون یوزینی - نامحرمگه کورساتمك
درست توگلدر خادملرگه وباشقه دین کشیلر ینه‌ده
کورنمك ممنوعدر طبیب ایچون ضرورت بواسه ضرور
قدرلی یرینی کورمك وکورستمك جائزدر . یات خاتون
ایله خلوت یعنی آولاقلا بر اوده بولمق درست توگلدر * خاتون
کشی ایکنچی خاتوننك کندك وتز آراسندین باشقه یرینه قاراسه
وتوتسه جائز در . اما اول ایکی آراغه قاراو وتوتوغ رسز
درست توگلدر * ایر کشی ننك عورتندین باشقه یرینه
یات خاتوننك قاراماقی جائز بولور نفس آرزوی
بولمسه . اما آرزو احتمالی بولسه هیچ یرینه قارامق جائز
بولماس . بس بوزماندە ایر کشی خاتون یوزینه وخاتون
کشی ایرلر یوزینه قارامق جائز ایمسدر کوزناسی
بولور * اجنبیه خاتوننك توشکان ساچینه وفاسق جونینه
قارامق درست بولماس . اوشاندانی هر تنده وقتده قاراو
درست بولماغان نرسه‌گه تندن آیور ولغاچ قاراوده درست
بولماس * وهم خاتون ایکنچی خاتوننك ساچینی اوز
ساچینه یالغامق حرامدر . خاتونلرننك زینت ایله اورامغا
چقماقلری درست ایمسدر چقغان خاتونلر وچقارغان

ایرلری گناهای بولورلر ودخی کویلی اویونلر اوینامق
وقولاق سالماق جائز بولماس ﴿ فصــــل ﴾ لباس وطعام
حاجتدین زیاده تکلف ایتمك وآنلرده اسراف ایتمك ، ریاء برله
هنریه ویروشمك ، کشیگه کبر وحسد قیلمق ، وکشیگه ضررنی
جائز کورمك ، واوطوش اویونی اوینامق ، گناه اشکه یاردم
ویرمك ، کشی آلدنده عورت آچمق ، حیض ونفاس وقتنده
خاتونینه جماع ایتمك ، برکشیننك یورط اچینه اذنسز
قارامق • اوچ کوندین آرتق کشیگه کینه ساقلامق ، ایکی
کشی آراسینی بوزمق ، فاسق آدم برله دوست بولماق ، نمازنی
وقتندین کیچکدرمك ، خاتون کشی محرمسز سفرگه چقماق ،
فرض واجب نرسه لرنی اوگرانمای یورمك ، تیوشسز بر
آدمنی قول یاسوز برله رنجوتمك ، علم اهلینی وعلم
استاوچینی تخفیف ایتمك ، وآنلردین بایلارنی آرتوق کورمك
مسخره چی کشی یانینده بولمق ، کبوم و باشقه اشلرده فاسقلرغه
اوخشامق ، بایلرنی بایلقلاری ایچون الوغلامق ، دنیا
اشینی دین اشندین آلده کورمك حرام اشلردر اصلا جائز
ایمسدر * ودخی بر کشینی یاکه مسلماننی غیبت
قیلمق ، وغیبتنی طکلامق ، اوّل فرض بولغان یلدین
عذرسز حجنی کیچوکدرمك ، ایکی آدم آراسینی توزایتو

ایچون بولماغاندہ بالغان سویلمك ، نفقہ‌سی بولا تروب کشیدن سؤال قیلمق ، بر مسلماننی اویالتمق ایچون بر مسئلہ سورامق ، ماختانو ایچون جدال قیلمق ، قرآن اوقوغاندہ طنکلامایچہ سوز سویلاشمك ، سوز بروتوب ایککی آدم آراسون بوزمق ، بر مسلماننك سوزینی کیسوب تیوشسز اویالتمق ، ضرورت بولماغاندہ قبر آچماق ، احتیاجسز زکوۃ و فطرہ آلمق ، طهارتسز مصحف شریف توتماق ، خاتون کشی بتون ساچینی یا بعضیسنی کیسمك ، وعدہ‌سی یتکان بورچینی قدرتی بولا تروب ویرمای یورمك ، کشیگہ ضررنی قصد ایتمك . ایشتماکی واجب بولغان وعظ ونصیحتنی ایشتماو وطنکلاماو . ضیافتدہ بن اذنسز بر آز نرسہ آلوب قایتماق چبن وقر مسقہ ، قدرندن الوغ بولغان جانلی نرسہ صورتی ساقلامق ، دخی صورتنی کاغذ کبی نرسہ‌گہ تشورمك یاکہ امر ایتمك ، کوگارچین برلہ اوینامق ، واجب بولغان اشنی ترك ایتمك ــ حرام ومنهی اشلردر * و بولردن باشقہ حرام ومکروہ اشلر کوبدر اهل تقوی اولان علماغہ ومعتبر کتابلرغہ رجوع ایدلہ * ومسلمان کشیگہ لازمدرکہ هر بر اشندہ

شرع شریفکه موافق بولماقغه اجتهاد ایده مسئله سینی
آچیق بلمسه علمادن استفتا ایده مجرد اوزیننک قاصر
عقلیننک حکمینه اعتماد ایتمیه *

فصـــل فی السنن

رسول الله صلی الله علیه وسلمدین وخلفاء راشدین رضی
الله عنهمدین ثابت اولغان بعض سنن بیان ایدلور * طعام
یمکدن اول وصونکـ قوللرنی یوماق ، طعام یمکنی یر
اوزرنده قیلمق ، ضرورتسز قاشق و باشقه آلت توتماینچه
بارمقلار برله یمک ، تورلی طعام یماو ضرورتدن برله اکتفاء
قیلمق . اوّلنده تسمیه تمامنده حمد ایتمک . طربودن اول
توقتامق ، اقامه سنت نیتی ایله ضیافت قیلمق ، مهماننی تعظیم
ایتمک . ایچوده صولو آلوب ایچمک ، اکل وشرب و باشقه
امرلرده تکلف ایتماسلیک ، آق کیوم کیمک . اوزونلقده بالتور
اورتاسندین اوزون بولماسلق ، اهل فسق کیومینه اوخشاشلی
بولماسلیق ، دائم قیمتلی کیوم کیماینچه گاها ناچار و باماولی
کیوم کیمک ، نماز وغیری وقتده چالمه کیمک ، سالغان
کیومنی ترروب قویماق ، کیچه یوقلاغانده طهارت برله
یوقلامق ، ایشوکلرنی بیکلامک ، اوتلرنی سوندرمک ،
صباح بولغانچه تورمق ، اویقودن تورغانده و باشقه وقتلرده

مسواك استعمال ايتمك ، عطسه قيلغاننى حمد ايتمك ، ايكنچى آدم عطسه قلوب حمد ايتسه يرحمك الله ديو دعا ايتمك ، تانوغان و تانومغان آدمگه سلام ويرمك . (اما سلامگه جواب قايتارمق واجبدر) وهم خستهنتك حالينى سورمق ، وفات اولسه جنازه سينه و دفنينه حاضر اولمق ، ترناقينى و قولتوق و قاسق جونلارينى كيتارمك * و بونلردن باشقه سنتلار كوبدر الله تعالى هر مسلمانلرنى عملگه موفق ايليه آمين

❀ كتاب الكسب ❀

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (من طلب الدنيا حلالا تعففا عن المسئلة وسعيا على عياله وتعطفا على جاره لقى الله ووجهه كالقمر ليلة البدر ومن طلب الدنيا مفاخرا مكاثرا لقى الله وهو عليه غضبان) اخرجه ابو الليث السمرقندى

ترجمه

هر كم حلال بولغان دنيانى طلب قيلسه كشيگه بن سورادين ساقلانو ايچون خاتون و بالالارينى تربيه ايچون كورشيلرگه شفقت ايچون اول كشى قيامت كوننده يوزى اون دورتنچى كيچهلى آى كبى نورلى بولوب الله تعالى گه يولغور . وهر كم دنيانى ماقتانو ايچون كوبايتو ايچون طلب قيلسه الله

تعالی گه قیامتده یولقور الله تعالی آنکار آچولانغان حالده *
یعنی یخشی نیت برله حلال مال حاصل ایتمک قیامتده
آبرویلی بولمقغه باعثدر . مجرد مالغه محبت ایچون
بولسه الله تعالی ننك آچولانوینه سببدر * اوزینه، اهل
وعیالینه نفقه لیك قدرلی کسب ایتمك واجب ولازمدر .
بر نوع کسبکه قادر اولغان آدمننك کشیدین سوراماقی
غایتده یمان وتوبان فعلدر * برکونلیك نفقه سی بار
آدمننك کشیدین سوراماقی درست توگلدر * رسول الله
صلی الله علیه وسلم عقلاً ذلیل وقبیح وشرعاً حرام وفضیح بولغان
سؤالدن ساقلانو ایچون هرکمنی کسب ایتمك برله امر
ایتدی وکسبده کوب خاصیتلر بیان ایتدی ولکن هر
کسبده الله تعالی ننك فرض ایتکان عبادتنده قصور
ایتماسلیك وکسبنده خیانت قیلماسلیق فرضدر * اگر
عبادتده قصور قیلسه کسبنده خیانت ایتسه سؤالدین یماندر
وآخرتده عذابغه سبب اولان قباحتدر * کسبننك اَوْلاسی
تجارت . زراعت . کتابتدر . صونکره هر تورلی هنر وصناعتدر *
هر قایو کسبکه شروع‌دین اُولك شول کسبننك احکامینی
وحلال وحرامینی بلمك شرط وفرضدر

فصـــل فى التجارة

تجارت = ساتو وآلوایتمکدر * قولنك بولغان قیمت ایاسی مالنی
ساتمق -(بیع) در آلمق -(شراء) یاکه (اشتراء) ایکی جانبدین ساتلدم
دم فعلی -(عقد) ساتولغان مال (مبیع) مبیع برابرنك قیلنغان
نرسه (ثمن) قولینه کرمگان مالنی برمك تدر حاضرلاب ویرملك
بولوب حاضر آقچه آلوب ساتمق (سَلَم) در آلتون یاکه کوشنی
آلتونغه یاکموشکه آلوشدرمق - (صرف) در نرسه نی حاضر
آقچه غه ساتمق = (نقد) کوتارگه ساتمق - (نسیئه) آقچه دین باشقه
مالنی مالغه ساتمق وآلمق = (معاوضه) آلغان نرسه نی قایتارمق -
(اقاله) آلغان بهاسینه دیوساتمق - (تولیه) آلغان بهاغه بر
مقدار فائده دیوساتمق - (مرابحه) اولچاولی نرسه نی
اوز جنسینه ساتمق برسی آرتق بولسه - (ربا) بولغان
عقدنی بوزمق = (فسخ) اسملر ندر *

هر بیعده مبیع - مال بولمق یعنی کشی ملکلنه تورغان عقل
میل ایته تورغان نرسه بولمق شرطدر . بس آزاد کشینی
ساتمق . بوغاز قانینی ساتمق . هیچ بار اقسز چرگان نرسه نی
ساتمق . اولاکسه ساتمق . توبرافغه یا کلگه قاتورشدرماینچه
تیزکنی ساتمق باطلدر . ولکن اولاکسه ننك کیبکان
تیرسینی ، جونینی ، سویاکینی ، سنکرینی ساتمق جائزدر *

ودخی اهل اسلام قاشنده قیمت ایاسی مال بولمق یعنی
شرعا فائده لنمق جائز نرسه بولماق شرطدر . بس خنزیر
وآننك اجزاسینی وخمرنی ساتمق باطلدر * ودخی آدمنك جونی
تر ناقینی سو یا کینی ومر کیساکینی ساتمق جائز توگلدر
ودخی تل برله آلدم بیردم قیلدق یاکه قولدین قولغه
نرسه و آقچه‌نی بیروشمك لازمدر . اکر بو نرسه‌نی آلورمن
یاکه ساتارمن دیسه یاکه آلمق نیتی برله عقد ایتمایینچه
ثمن ویروبده نرسه‌نی شول مجلسده آلماسه نرسه‌نك
قیمتی آتالغان بولماسه بیع بولماس . اما قیمت معلوم
بولوب مبیعنی آلسه یاکه ثمن ویرسه عقدسزده بیع بولور *
قالدین اوواق نرسه‌ارنی دفترگه یازدروب آلوب
آقچه‌سینی صونکره بیرسه جائز بولور *

بایع ـ مبیعنی نزاعسز تابشررغه قادر بولمق واجبدر
صو داغی بالقنی . هواداغی قوشنی ، صارق اوستنده کی
جوننی ، جیلمده کی سوتنی ساتمق فاسددر ودخی ثمن ومبیع
مقدار وصفتلرینی بیان برله یاکه اشاره برله معلوم بولمق
واجبدر * اکر نسیه بولسه ثمننی تولاو وقتی معین بولماق
واجبدر . اکر بیلگوسز وقتنی تعیین ایتسه‌لر مثلا
آشلیق یتوشکاچ . قاریاوغاچ . پچان چابقاچ دیسه فاسد بولور

قتنىڭ واقعدە معلوم بولماقى كفايەدر ، اولوك وصونكك بولوچى
فتنى تعيين ايتسەلر بر علامت ايلە نە وقت اولماقى معلوم
بولسە جائز بولور سنبر بازارى كبى *
ر توركوم قويىنى هر قايسى بش صومدين ديو عقد قيلسەلر
بو نيمنە ثمن تعيين ايتماسەلر بر سنددە بارندەدە بيع
لماس . اگر قويلرنى ودرهم آقچە آلسە اوشبو ويرشماك
لە بيع تعاطى بولوب درستلانور اوّلكى عقد بوقغە چيقار * اگر
جولك بغداينى ياكە بر طوب بوزنى هر پوطى فلان بها وهر
زى فلان بها ديسەلر مجموعنىڭ مقدارينى وبهاسينى
و بلماسەلر فقط بر پوط وبر گز قدرليدە بيع درست
لور آرتوقندە بيع بولماس ولكن شول مجلسدە پارچەسيننىڭ
دار ينى ياكە پارچەسيننىڭ ثمنينى تعيين ايتسەلر هەسندە
ع درستلنور * بر توركوم باشمق ساتقاندە اچندن بر
نەنى باشدە بيلگولمابنچە اوزينە قالدرمقنى شرط ايتسە
سد بولور اگر برسينى بيلگولاب قالدرمق بولسە درست
لور . وهم شول توركوم يوزدانە ديو شرط ايتسەلر
تق ياكيم چقسە ينە فاسد اولور * جابولماغان پچاننى
اتمق . يربنى اجارەگە بيرمك جائز توگلدر . حيلەسى كتاب
اجارەدە ذكر ايدلور انشاء الله * ساتقان مالينى آقچە آلغانچى

بهاسنی کیمتوب قایتارب آلسه یا که بر نرسه قوشوب ساتقا
بها برله آلسه فاسد بولور * اکر آفچه آلغاچ بۇلسه جائزدر

فصــــل فی الشرط الفاسد

بیع ایچون لازم بولماغان اشنی بر یاقی فائدهسینه شرط قیلمق
بیعنی فاسد ایدر * مثلا بر جولك پچان آلسه اوینه ایلتماکنی
شرط ایتسه فاسد اولور اوشاندق کیوملیك آلسه تکوب
یاکه کیسوب یاجووب بیرو شرطی برله . یاکه آت ساتف
بر آطنه اوز نده تو تمانی . یاکه بر آزاوزی فائدهلنمق . یاک
سوراغانده عاریت و برووب تورماق شرطلری برله بیع فاسد
اولور . قابچقای اون آلسه قابچفی ایچون اولچامایئ
اوچ قداق یادورت قداق تاشلاو شرطی برله فاسد اولور
اکر قابچق اولچاوینی نهقدر بولسهده تاشلاو شرطی بر
بولسه جائزدر *

فصــــل فی حکم البیع الفاسد

فاسد بولغان بیعننك حکمی اوشبودر بایع و مشتری
بیعلریئی بوزمق واجبدر . اکر فساد بیع ـ شرط سببل
بولسه شرط کم فائدهسینه بولسه شول بوزمقی تیوشدر
اکر بوزماسهلر بائعننك رضاسی برله مشتری مبیعنی

م وکلن فتاوی خانیه وغیرلرده ایلتوعرف بولغانده درستلکی ذکر ایب لیشدر پچان کیبلرده بازار اوطورنده بزننك بلاد مزده ایلتماك لازم بولسه کراك وهم شرط قیلو برله بیع فاسد بولمیسه کرك والله اعلم (منه)

قبض ایتسه ملك خبیث برله اول مبیعگه مالك بولور • آندین
آشامق وایچمك وباشقه طریق برله فائده لنمق حرام بولور
اگر ساتوب ربح حاصل ایتسه اول ربحنی صدقه ویرمك
واجب بولور * مشتری اوز رینه عقد ده ذکر ایدلگان ثمننی
ویرمك لازم بولماس بلکه مبیعننك مثلینی یا که قیمتینی
تولامك لازم بولور * بایع ایچون مبیعننك ثمنی حلال
بولور وهم شول ثمندین ربحلانسه ربحی حلال بولور *

فصــــل فی الخیارات * خیار شرط *

بیعده بایع ایچون یاکه مشتری ایچون یاکه هر ایکاوی
ایچون اوچ کونگه یاکیمگه قدر اختیار شرط ایدلسه جائزدر
مونکا (خیار شرط) دیرلر * مدت ایچنده اختیارلی کشی بیعنی
فسخ ایتسه صاحبینه بلدرمك کرك • اکر بلدرمای مدت
اوتسه یاکه آلغان نرسه دین یاکه ثمندین فائده لنه باشلاسه
رضا علامتیدر اختیاری بتار * اختیار بایع ایچون بولسه مال
هنوز بایع ملکنده بولور مشتری قبض قیلغان بولسه ده *
اگر مدت اچنده مشتری یدنده مال هلاك بولسه قیمتینی تولار
آتالغان ثمن معتبر تولماس * اختیار مشتریگه بولسه بایع ملکندین
چقار مشتری ملکینه کرمای تورور * بو صورتده مال مشتری
یدنده هلاك بولسه آتالغان ثمننی تولار *

خیار رؤیت ۱

مبیعنی تل برله یاکه اشاره برله بیان ایدلاب مشتری کورمای شراء قیلسه جائزدر * کورگان وقتنده مشتری اختیارلی بولور ـ بونی (خیار رؤیت) دیرلر مالده عیب تابماسده اوّل رضا بولسه ده قایتارمق جائزدر * اگر بایع مالنی مشتریگه کلتروب و برسه رد ایتمس . اگر رد ایتمك بولسه عقد اورنینه بایعگه ایلتوب ویرمك کرکدر * بایع ـ ملکنده بولوب کورمگان نرسه‌سینی سانسه دخی جائزدر ولکن آنکا رخیار تیکماس * رؤیتده هر مالده مقصود یرینی کورمك ، مثللی نرسه‌لرده نمونه‌سینی کورمك معتبردر * اگر مقصود یرینی کورگاچ آلسه کورگان نرسه‌نی آلغان بولور خیار تیکماس . اگر مقصود یرینی کورگان بولماسه باشقه یرینی کورگان بولسه ده کورمگان نرسه‌نی شراء بولور خیار ثابت اولور . مثلا صغرده ـ جیلن اوده ایچ طرفی ، جایگی کیومده طشی ، مقصوددر .

خیار عیب

اگر مشتری ـ آلغان مالنده عیب قدیم یعنی بایعده وقتده بولغان عیبنی تابسه وقت عقدده بلگان بولماسه قایتارورغه اختیارلی بولور . بونکا (خیار عیب) دیورلر ٭ عیب بن مراد تجار

اراسنده

بولسه‌لر اولچاوسز بولسه‌لرده یا که اولچاولری تورلیچه بولسه‌ده بیع نسیه درست ولماس ربا بولور • مگر بر طرفده ثمن بولسه یعنی آلتون یا کمش آقچه بولسه بونلر وزنی بولسه‌لرده بونلر برابرنده بر وزنی نرسه‌نی نسیه ساتسه جائزدر واوشانداق بونلرنی وزنی نرسه‌ده سَلَم قیلسه یعنی ثمن حاضر ویروب مالنی نسیه ایتوب آلمق بولسه جائز بولور *

مسائل رباء

بغدای • آرپه • آرش • تاری تورلی جنسلردر * برسینی آخر برابرنده فضل برله نقد ساتولسه جائزدر • اگر نسیه بولسه ایکاوی برابر بولسه‌ده ، تفاوتلی بولسه‌ده درست توگلدر • اگر اون قداق یخشی بغداینی اون ایکی قداق نچار بغدای برله آلوشدرسه ربادر • یخشیلق یمانلق باب رباده حساب ایدلمس بغدای برله اُنی بر جنسدر • بر برسی آراسنده تفاوت برله‌ده تفاوتسزده آلوشماق درست توگلدر تسویه معلوم بولماغاندین • اُن برله ایکمك ایکی جنسدر • برسینی آخر برابرنده ساتمق جائزدر تفاوت برله بولسه‌ده کرك نقد کرك نسیه • حیوان برله ایتی بر جنسدر • برسینی آخر برابرنده نسیه ساتمق فاسد اما نقد ساتمق فضل برله بولسه‌ده جائزدر — حیوان

اولچاوسز نرسه بولغاندن بن • صارق ایتینی ترك صغر برابر ینه سانسه نقد و نسیه هر ایکاوی جائز بولور • صارق ایتی صغر ایتی برابر نده نقد بولسه فضل بر له ده جائز امانسیه بولسه برابر بولسه لرده فاسد بولور • آجه وصغر سوتلری ایکی جنسدر * وهم ایچ مایی ایله قویرق مایی باشقه جنسلردر نقد بولغاندن برسینی آخر برابر ندن • فضل بر له ساتمق جائزدر * اولچاو گه کرماسلیك آز نرسه ده فضل جائز بولور مثلا بر اوچ بغدای نی ایکی اوچ بغدای برابرنده ساتسه صحیحدر

فصــــل فی القرض

مثلی بولغان نرسه نی مثلینی تولاماك بولوب عاریت آلمق قرض آلمقدر • الله تعالی ننك رضالقی ایچون و مسلمانغه یاردم ایچون قرض و یرمك صدقه دن نافله دین افضل اولان عبادتدر • وزنی کیلی تفاوتسز صانالی نرسه ده قرض جائزدر • اما تفاوتلی نرسه ده صحیح بولماس * بس یومرطقه • کابسته اوخشاشلی نرسه لرده عدد بر له قرض جائزدر ایکه کن • عدد بر له هم وزن بر له صحیحدر ایتده وزن بر له جائزدر * حیوان • کیوم • باشماق • کبی بهاء بر له یورگان نرسه لرده قرض درست بولماس * قرض آرقاسنده بورچلیدن هیچ جهت بر له فائده لنمق درست بولماس ربا حکمنده در اگر اون صوم قرض و یروب اون بر صوم آلمق

بولسه‌اشدّر باوه‌راعدر* اگر بورچلی کشی باشقه‌وقتده‌عادت بولاغان‌فائده‌سینی تیکورسه قرض ایچون بولغان بولور- مکروه بولور* قرضده مدت بوقدر مثلاً بر آیغه دیو قرض ویرسه آی تولغانچرق حقینی سوراماق وآلماق ممکندر هروقتده سوراسه- مدیون‌ننگ تولامکی لازمدر* اما باشقه بورچلر وقتلی بولور بر مالنی بر یلغه نسیه‌گه آلسه یلغه برکون تولماسه‌ده ایگاسی سورای آلماس ۰ مگر مدیون مدت تولغانچی وفات اولسه مدت ساقط اولور- مدیون وفات اولغاچده ورثه‌دین سورامقغه قادر بولور *

فصـــل فی بیع السَّلَم

ثمننی نقد- مبیعنی نسیه ایتوب عقد ایتسه‌لر شرائطی برله بولسه بیع سلم نامنده صحیح بیع بولور ۰ مشتری- ربّ السّلم ۰ بایع مسلم الیه ۰ مبیع- مسلم فیه ۰ ثمن - رأس المال اسملرنده بولور قدرینی صفتینی بیان ممکن نرسه‌لرده صحیح بولور ۰ اولچاولی وگزلی وچامالی صانلی نرسه‌لرده- بغدای، آرپه ۰ کج تورز ۰ مای ۰ ایت یمورطه ۰ لیمون کبیماللرده جائزدر ۰ قاربوز قاونده حیوانده تیرینده صان برله جائز بولماس اما تیرینی وزن برله عقد ایتسه‌لر جائزدر* سلمننگ شرطلری بیدیدر مسلم فیه‌ننگ ذاتینی وصفتینی واولچاوینی ومدتینی نزاع بولماسلیق ایدوب بیان

ایتمك وهم رأس المالنی بیان ایتمك ۰ اگر مسلم فیه آغر نرسه بولسه تابشورمق اورنینی بیان ایتمکدر * سلمننك آز مدتی بر آیدر ۰ بعضلر اوچ کون دیمشی ۰ اوشبو شرطلر بولسه عقد سَلَم پیدا اولور ۰ ولکن شول مجلسده رأس المالنی قبض قیلمق سلمننك بوزولماوینه شرطدر رأس مالنی قبض ایتمای آیرلسه‌لر سَلَم فاسد اولور ۰ یوز صوملق نرسه‌ده سلم ایدوب شول مجلسده ایللی صوم دیروب قالغانینی ایکنچی وقت تابشورمق بولسه ویرلگان ایللی صوم توغریسنده سلم بولور ویرلمگانی توغریسنده باطل اولور * آلتون کمشده سلم جائز بولماس ـ مثلا کاغذ آقچه یا باشقه نرسه برله ـ صوبکندین ویرلاچك آلتون یا کمش تکه‌سی اولسه فاسد بولور ۰ ودخی وقت عقددین تسلیم وقتینه قدر مسلم فیه تابولوب تورمق شرطدر اگر ذکر ایدلگان مدت ایچنده بتوب تورسه سلم جائز بولماس اگر مدت تولغانچه مسلم الیه وفات اولسه مدت ساقط بولور رب السلم صوراسه ترکه‌دین حاضر ورثه‌ننك تابشورمقلری کرك بولور ۰ وهم باشقه دینلرده اوشبو رشچه‌در یعنی مدیون وفات بولسه مدت ساقط بولور مدت اداء تولغانچی صاحب دین ایسته‌سه وارثلرننك حاضر تولامکلری لازمدر * مسلم الیه رب

ایدلسه شول وقتده اوتامك لازم بولور ــ مستأجر فائده آلغانچی بولسه ده * اجاره ایدلمش دکاننی مستاجرگه تسلیم ایدلوب فائده‌لانوغه اذن ویرلسه گرچه کیبت بوش تورساده اجاره صحیح بولغان صورتده اجره لازم بولور ــ ولکن اجاره فاسد بولغان صورتلرده فائده آلمای اجره لازم بولماس . بلکه فائده آلغاچ اجر مثل لازم بولور ولکن تعیین ایدلگان قدردین آرتدرلماس * بر عمل ایچون اجاره صورتنده نرسه ده اجیرنك اثری بولسه اجره آلغانچه نرسه‌نی صاحبینه ویرماسکه اجیر اختیارلی بولور * خیّاط کبی ــ کیومنی تمام ایتکاچ اجره سینی آلغانچه تابشورماسه جائز بولور خیاطدین بر نرسه کرماسه ده . اوشاندق خفّاف، صبّاغ . مال صاحبی سوراغانده اجره آلغانچه مالنی ویرمسه‌لر جائزدر خیانتلرندین باشقه، مال لار قوللرنده هلاك بولسه ضامن بولماسلر * اگر نرسه ده اجیرنك اثری بولماسه اجره ایچون نرسه‌نی حبس قیله آلماس حمّال کبی خدمتینی تمام ایتدکده مالنی تسلیم ایتمکی لازمدر اجره سینی آلماسه ده . اگر اجره ایچون حبس ایتدکنده قولنده مال ضایع بولسه ضامن بولور اجره مقصود بولغان فائده ایچون بولماق شرطدر مثلا آتنی منمك یاعرابه‌گه یگکمك ایچون کیومنی کیمك ایچون اجاره کبی اما آتنی مجرد یورطنده توتماق ایچون اجره‌گه آلسه یاکه کیومنی

١ خیاط کیوم تیکوچی ٣ خفاف چیتك تیکوچی ٤ صباغ بویاوچی

اوینه قویوب کشیگا کورساتمك ایچون آلسه جائز بولماس
وهم اجره لازم بولماس * ودخی اجیرننك عملی برله واغان نرسه
برابرنده اجاره فاسددر * مثلا تگرمانچیگه تارتقان اوننك بعضیسی
ویرمك بولسه درست بولماس . تارتقانچی بغدایدین ویرسه یا
مطلق فلان قدر اون دیو عقد ایتسه لر او شبو تارتقان اوندین
دیوب آتاماسه صونکندین شول اوندین ویرسه ده جائز بولور
اوشاندق اون دانه اکمکنی ایلتمك ایچون شول اوندین
برسی برابرنده اجاره ایتسه فاسد اولور . امابر اکمك برابرنده
دیو عقد قلوبده صونکندین منکور اوننك برسینی ویرسه
جائز بولور ودخی اجاره - معلوم بولماغان فائده ایچون جائز
بولماس * مثلا کچه گه سیکورتمك ایچون تکانی اجاره قیلسه جائز
بولماس * ودخی بر نرسه ننك ذاتینی آلمق ایچون درست بولماس
مجرد فائده آلمق ایچون بولمق لازم * مثلا بچانلیکنی بچاندین
آلمق ایچون اجاره جائز اولماس - وهم کولنی بالقلار بنی توتمق
ایچون - یا که صغرنی ساوتی ایچون اجاره جائز بولماس
بچانلیکنی حیله شولدر - معین مقدارلی یرنی معین کونلرده
تورماق ایچون وشوندن یاتمق ایچون اجاره ایدوب بچاننی
مباح ایدرلر . کذلك ودخی شول قیاس برله کیمه برله
یورمك ایچون وقویونی ایچون عقد ایتوب صاحبی

بالقلار بنی

بانغاریدی بوکمسه‌گه مباح ایتسه جائز بولور

كتاب الاضحية

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (من ضحی طیبة نفسه محتسبا لاضحیته كانت له حجابا من النار) * رواه الطبرانی

ترجمه

هرکم کونکلی خوشلقی برله قربانی ایچون ثواب امید ایتکان حالده قربان بوغازلاسه قربانی اول کمسنه ایچون اوتدین پرده بولغای * قربان بوغازلمق دین اسلامننك واجبلرندندر * واجب بولماقنده اوچ شرط واردر * اوّل : ایام نحرده فطره بایلغی قدر بای بولماق . اکر اوّل کونلرده فقیر بولسه واجب بولماس وهم اوّل کونلرنده غنی بولوب نحر ننك اوچنچی کوننده فقیر لانسه واجب بولماس . فقیر کمسنه اخیر وقتده غنی بولسه قربان واجب بولور * شرط ثانی ذبح ایام نحرده بولماق یعنی ذو الحجه آیی ننك ١٠-١١ ١٢ کونلرنده بولماقدر . مقدم درست بولماس * فقیر کمسنه قربانلیق آلسه یابر کمسنه قربان بوغازلاو برله نذر ایتسه ایام نحرده بوغازلای آلماسه‌لر ترك حالنده قربانلقلرینی صدقه ایدرلر . اکر غنی کسنه قربان بوغازلامای قالسه بهاسینی صدقه

ایدر . قربانلق آلغان بولسه قربانلق ننك اوزینی و برمك لازم بولور * عید اوقولوب تورغان یر بولسه عید اوقوغانچه قربان بوغازلاو درست بولماس عیدسز قریه ده اونچی کون ننك تانکی بولغاچ درست بولور . توندن بوغازلمق مکروهدر . شرط ثالث : مقیم بولغان مکلف کشی بولماقدر . مسافرگه واجب بولماس غنی بولسه ده . مقیم کمسه گه اوزی ایچون قربان چالمق واجبدر . ولکن صبیلری ایچون غنی بولسه لرده قربان چالمق واجب بولماس * اضحیه ده قربانلقغه لایق حیوانی بوغازلمق رکندر * قربانلقغه لایق حیوان قوی ، صارق کجه بر کشی ایچون . توه ، صغر یدی کشیگه قدرلی جائزدر قربانلقغه جائز بولماغان حیوانی بوغازلاسه تاوق ، اوردك کبی قربان بولماس ــ مکروه اش قیلغان بولور * قربان حیوانلرینك اعضالری سلامت بولماق شرطدر . عمیاء عوراء عجفاء عرجاء هتماء . سكاء جدعاء ــ حیوانلر جائز بولماس (عمیاء) بتون صوقر (عوراء) بر کوزی صوقر (عجفاء) جلکی کبکان آرق (عرجاء) آقساق بوغازلار اورنغه ده بارا آلماسلیق بولسه درست بولماس (هتماء) تشسز ــ اکر کوبراك تشی سلامت بولسه جائز (سكاء) قولاقسز ــ اما خلقتندن کچوکراك قولاقلی بولسه جائز (جدعاء) بورنی کیسولك کوزینك ، قولاقینك ، قویروقینك ، موگزینك

يارمى باكه كوبراكى كنكان بولسه درست بولماس .
موكزننك سوياكى صنسه ضرور يوقدر ايچده اولغان جاكينه
قدر صنسه درست بولماس . موكاك بولسه جائز پچكان
ميوان وقوطرلى حيوان سيمهوز بولسه‌لر جائزدر .

كچه قوى ذانلرى بر ياش تولغان بولماق كركدر مكر قوى ننك
آلتى آيدين آرتقانى الوغ بولسه براقدين قاراوده برياشليلردين
آيرم كورنمسه درست بولور . كچه‌ده برياشدين كم بولغانى
درست بولماس . صارق قوى حكمنده بولسه كرك * صغر ايكى
ياش تولغان بولماق لازمدر كمى جائز بولماس * توه بش
ياش تولغان بولماق لازمدر * يالغز آدم قربان ايچون صغر
آلوب صونكره آلتى آدمنى شريك ايتسه جائزدر . ولكن
اوّل شريك بولوب آلسه‌لر افضلدر . اگر شريكلرننك برسى
وفات بولوب وارثلرى مذكور ميت ايله اورتاق مالنده
بوغازلاوغه اذن ويرسه‌لر جائز بولور وارثلر اذن ويرمسه
هيچ قايوشريكدين قربان بولماس * اوشانداق شركاننك
برسى ايت كرك ايچون قاتوشسه هيچ قايوسى ايچون قربان
بولماس * فقير كمسنه ننك قربانلغى بالا طوغدرسه بالاسينى
تركا مالنده صدقه قيلور ياكه آناسى برله بوغازلار ولكن
ايتينى يمس صدقه ايدر * نذر قربان هم اوشانداقدر .

اماغنی آدم ـ طوغدرغان حیوانیسی قالدروب بدلینه ایکنچینی بوغازلاسه جائز بولور .
فقیر ننك آلغان قربانلغی عیبلانسه ذبحی جائز در وکفایه در اوشاندای فقیر ایچون شراء وقتنده عیبلینی آلسه ده کفایه در * اماغنی ننك قربانلغی عیبلانسه ایکنچی سلامتنی بوغازلاو لازم بولور * قربانلغی وفات بولسه یا که یوغالسه یا که اوغورلانسه فقیرگه ایکنچینی بوغازلاو واجب بولماس ضایع بولغان حیوانینی نذر ایتکان بولسه ده . بوصورتلرده غنی ایچون ایکنچینی بوغازلاو واجب بولور * اکر ایکنچی حیوان آلغاچ ضایع بولغان حیوانی ایام نحرده تابولسه غنی یخشیراقینی ذبح ایدر . فقیرهر ایکاوینی ذبح ایدر . بعض روایتده برسی کفایه قربانلقننك یونینی آلمق سوتینی ساومق جائز ایمس یونینی آلسه صدقه قیلور . ایام نحر یقین بولسه جیلنینی سالقین صو برله علاج ایدر اگر یراق بولسه ساومای ممکن بولماسه سوتینی ساوب صدقه قیلور ضرورتسز قربانلقنی تبدیل مکروهدر قربان ایتندین صاحبی وعیالی اکل ایدرلر قرندشلرینه دوستلرینه یدرورغنی بولسه لرده . اوچدین برینی یازیاده راقنی صدقه ایتمك افضلدر * اوشانداق تیریسینی صدقه قیلمق تیوشدر اگر عیالی فقیرکشی بولسه ایتندین صدقه قیلمای

عیالبنه ایر کونلیك قیلسه اولی در . قربان ایتینی و تیریسنی ساتمق مکروه تحریمیدر * اگر تیر بسندین کون اشلاتوب یاکه اوزندین فائده لانسه یاکه بتورمای فائده لنه تورغان نرسه برله آلشدرسه (چیلك ، قمغان ، بالته ، پچاق) کبی جائز بولور . آقچه غه یاکه آشاو نرسه سی کبیگه ساتسه صدقه ایدر . ذبح که قادر کمسنه اوزی ذبح ایتمك اولی در اوزی بخشی قیله آلماسه باشقه نی وکیل ایتوب اوزی حاضر اولور . ذابح ننك تسمیه سی کفایه در . اگر ذابح ننك قولینه قولینی قویوب ذبحده یاردم ایتسه هر ایکاوینننك تسمیه سی شرطدر اگر برسی ایتماسه حلال بولماس . اضحیه صاحبی اوشبو دعانی اوقومق فضیلتدر (اِنَّ صَلٰوتِی وَنُسُکِی وَمَحْیَایَ وَمَمَاتِی لِلّٰهِ رَبِّ العالمین لَاشَرِیكَ لَهُ) (معناسی) تحقیق منم نمازم و عبادتم و ترکلکم و اولماکم بارچه عالمنی تربیة ایتوچی الله تعالی ایچوندر و آننك ایچون هیچ شریك یوقدر

فصـــــل

بالاطوغدقده اوننك قولاقینه اذان صول قولاقینه قامت ایتولوریدنچی کونده اسم ویرلور . ساچینی آلوب آغرلقی قدر آلتون یاکه کوموشدن صدقه ویرلور . صونکره قربانغه

لایق حیواننی بوغازلاب پشورمای یا که پشوروب انفاق
واطعام ایدلور ـ مونکار (عقیقه) دیرلر ـ بعض علماء
قاشنده ابر بالاغه ایکی صارت قزغه بر صارق سنتدر * اما
علماء حنفیه قاشنده عقیقه فضیلت ومستحبدر *

كتاب الوصية

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (مَنْ مَاتَ عَلَى وَصِيَّةٍ
مَاتَ عَلَى سَبِيلٍ وَسُنَّةٍ وَمَاتَ عَلَى تُقًى وَشَهَادَةٍ وَمَاتَ مَغْفُورًا لَه)

اخرجه ابن ماجه * ترجمه

هر کم وصیت قیلوب اولسه راست یول وسنت اوزره
اولمش بولور ـ تقوی وشهادت اوزره اولمش اولور ـ گناهی
یارلقانمش حالده اولمش بولور . زید (اولدکمدین صونك
عمرگه مالمدین اون درهم صدقه ویرنکز) دیو بکرگه بیورسه
زید (مُوصی) ویروگه قوشماقی (اِیصاء) اون درهم (مُوصی بِهٖ) وهم
(وصیت) عمر (موصی لَهْ) بکر (وَصِیّ) وهم (مُوصی اِلَیْهِ) اسملرنده
بولور * وصیت بش نوع اوزره‌در * واجب [1] مستحب [2] مباح [3]
مکروه [4] حرام [5] . واجب : مو بنونده قالغان حقوق الله وحقوق العباد
بولسه بونلرنی اداء برله وصیت ایتمکدر * مو ینونده فرض
حج ، زکوة قالسه اوتاماك برله نماز ، روزه قالغان بولسه فدیه

ویرمك

ویرمك برله وصیت واجب بولور . لکن مالننك ثلثندین
نافذ بولور ثلث مال یتماسه ثلثدین آرتقی لازم بولماس
وارثلر اختیارنده بولور* فدیه هر کونده وتر برله آلتی نمازننك
هر برسی ایچون روزه‌ده هر کون ایچون دورتار قداق چمالی
بغدای یاکه قیمتی لازم بولور * بلوغندین موتینه قدر
بولغان قضالری ایچون ثلث مالی کفایه ایتسه دَوْرسز فدیه
ویروگه وصیت تیوش بولور. ثلث مالی وفا ایتماسه دَورایله
اکمال ایدلور* فدیه مصرفی زکوة مصرفیدر. دَور تمامندین
صونك دور ایدلمش فدیه مالی صدقة نافله کبیدر هر
کمگه ویرلسه جائز بولور * اگر میت ذمه‌سنده بورج
قالسه دخی وصیت لازمدر. حجت برله یاکه مریض‌ننك
قراری برله ثابت بولسه ترکه تمامینه قدر ادا ایدلور ثلثکه
قاص بولماس. اگر وصیتده حق الله برله حق العبد جیولسه
هر قایوسینه مال وفا ایتماسه حق العبدنی تقدیم ایدلور
مستحب: وصیت وارثلری غنی بولغانده یاکه قالغان مال برله
ی بولورلق بولغانده ثلث مالندین کم قدرلی برله ایزگو اشلرگه
صیت ایتمکدر* وارثلر فقیر بولسه‌لر قالغان مال برله ده بایلق
اصل بولورداي بولماسه واجبدین باشقه وصیت قیلمغان
لی در* مباح: ثلث قدرلی برله ایزگو اشلرگه وصیت قیلمق

وهم غنی آدم ایچون وصیت ایتمکدر * مکروه : اهل فسق
وفجور ایچون وصیت قیلمقدر اگر معصیتکه تو تمز
احتمالی ظن ایدلسه . ودخی مکروه وبدعت اشار برله وصیت
قیلمق مکروهدر * حرام : وصیتده اضرار ایتماک مالینی
بعض ورثه‌دین منع قصدیله بعض ورثه‌سینه وصیت کبی
ورثه‌دین منع ایچون ثلث‌دین اکثر ایله وصیت ، اصلی اولماغا
دین ایله اقرار ، ملکینی براوگه تملیك ایتدم دبو اقرار
مدیوندین حقینی آلدیم دیو یالغان اقرار — مالینی بعض
ورثه‌دین منع ایچون بولسه حرام وگناه اقرارلردر . خسته‌نک
اجنبی ایچون دین ایله اقراری معتبردر کل مالی قدرلی بر
بولسه‌ده تولا ولازمدر * وارثی ایچون اقراری درست توگلدر
برله بولسه‌ده . مگر باشقه وارثلر اینانسه‌لر توتلور
اوشانداق وارثکه هبه‌سی * اگر خسته اجنبیگه هبه قیلسه
یا برکشی ایچون ضامن بولسه شول مرضندین وفات بولسه
ثلث مالندین اعتبار ایدلور اگر صحتلانسه صحتنده اولغان
معامله‌سی کبی کل مالندین حساب ایدلور . وصیت موصی له
ملك بولور موصی‌نینك فوتی بعدنده موصی له قبول ایتسه
قبولسز ملك بولماس مگر قبولدین مقدم موصی له وفات اولسه
ورثه‌سینه ملك ثابت اولور * موصی حال حیاتنده وصیتنی

سور

سوز برله یاکه فعل برله رجوع ایتسه رجوعی جائز در فعل
برله رجوع موصی بهنی ملکندین چقارمق وفائده سی
اوزگارلیک تغییر ایتمک ، آیرلماسلیق برنرسه قوشماق
کبی اشلر ایله بولور

فصل فی الوصی

علاج اولغانده وصیلقنی قبول ایتمسلیک افضلدر وصیلقده
خطر عظیم واردر * موصی آلدنده وصیلقنی قبول ایتسه
وصی بولور . صونکندین موصی آلدنده وصیلقنی قایتارسه
درست بولور ـ موصی بلماینچه قایتارماقی درست بولماس .
موصی آلدنده قبول وردی بولماسه فوتندین صونک وصی
اختیارلی بولور ایستاسه قبول ـ ایستاسه رد قیلور * بر آدم ـ
ترکه مینه فاسقنی وصی ایتکان بولسه عزل ایدلوب عدل آدمنی
قو بولور . اکر امین بولغان عاجز آدمنی وصی ایتکان بولسه رفیق
قوشلور اشکه قادر بولغان عدلنی وصی قیلغان بولسه آلوشدرمق
جائز بولماس * بر ترکه ده ایکی وصی قیلغان ولسه برسی
آخر دین باشقه یالغوز اش کورماکی جائز بولماس مگر
خاص اشلرده ، موصینی تجهیزده ، وآننک مقلری ایچون
خصومتده ، ودینی بولسه ـ ترکه ده جنس دین دبن مال بولسه

بیع ومبادله‌گه حاجت توشماسه‌شول دیننی تولاوده ، ورثه‌دین بولغان یاش بالاغه‌ضرر نرسه‌لرنی اشترادە؛ وآنکار هبه‌قیلسه‌لر هبه‌سینی قبول وقبض ایتوده ، ومعین ودیعت بولسه ایگاسینه قایتاروده ، ومعین وصیت بولسه‌تنفیذده ، وتلف بولورلق نرسه‌نی ساتمقده . بس اوشبو اشلرده ایکی وصی‌نینك برسی آخردین باشقه‌ده تصرف‌که قادر بولور باشقه امورده آخرنك رضالقی حاجتدر * وصیننك وصیبی شول وصیگه وهم اولگی موصیگه وصی بولور وصی قیلوده بر سینه تعیین ایدلکان بولسه‌ده * وصی — صبیلر ایچون ضرور نرسه‌ده عادتچه قیمت ایله بیع وشراء ایلاسه جائز در عادتدین زیاده ایله شراسی وکم ایله بیعسی جائز بولماس . وهم صبی ایچون صبی مالی ایله تجارت ایتسه جائز بولور . صبی مالی برله اوزی ایچون تجارت ایتسه جائز بولماس . صبی آقچه‌سنی قرضغه ویرماس . قاضی قویغان وصی — یتیم ایچون اوزندین نرسه ساتماس ویتیم مالینی اوزی آلماس یتیم‌نینك آتاسی تعیین ایتکان وصیی یتیمگه آچیق فائده بولورلق بولسه اوزندین بیع وشرا ایلسه جائز در * یتیم بالغ اولدقدین صونکره مالینی ساقلاردای بولمای تروب وصی — مالینی یتیمگه تابشرماس تابشورسه مال ضایع بولسه وصی ضامن بولور *

السلمدن رأس مالنی قبض ایتماینچه بدلینه باشقه نرسه‌نی آلسه جائز اولماس . اوشانداق رب السلم مسلم فیه‌نی قبض ایتکانچه آنده تصرف ایتسه ـ مثلا آنی سانسه یاکه بر کشینی اوزینه شریك ایتسه یاکه بیع سلمنی اقاله ایدوب رأس مال برابرنده مسلم الیه‌دین ایکنچی نرسه‌نی ساتوب آلسه جائز بولماس . اقاله صورتنده رأس مالننك اوزینی یاکه مثلینی قایتارمق تیوشلیدر *

فصـــل فی الصرف

ثمننی ثمنگه آلوشدرمق صرف نامنده‌در * آلتون کمش کرك صوغولغان بولسون کرك صوغولمغان بولسون ثمن حقیقیدر . کاغذ . باقر آقچه‌لر ثمن عرفیدر * اگر ثمن حقیقی برله ثمن عرفینی آلوشدرسه شول مجلسده بر طرفنی قبض ایتمك شرطدر بر طرفی نسیه بولسه‌ده جائز بولور هر ایکی جانب نقد بولماق شرط توگلدر * اگر آلتوننی کمش برابرنده ساتولسه هر ایکی طرفنی شول مجلسده قبض ایتمك شرطدر * اگر بر دکانده آلتوننی آلوب ایکنچی دکانگه واروب کمشنی کتوروب ویرسه فاسد اولور . آلتون برله کمش آراسنده اولچاو شرط بولماس اگر آلتوننی آلتونغه یاکه کمشنی کمشکه ساتسه شول

مجلسده هر ایکی طرفنی قبض ایدشماک وهم وزنده برابر
بولمق شرطدر تفاوت بولسه ربا بولور اگر کموش
تنکه‌لرده کموش آز بولوب قاتوشی کوب بولسه کموش
حکمنده بولماس باشقه مال حکمنده‌در . خالص کموشکه
آلوشدرغانده تنکه‌ده بولغان کموشدین کوبراک بولسه
جائزدر ولکن شول مجلسده هر ایکی طرفنی قبض
ایدشماک شرطدر اگر تنکه کمشینه برابر بولسه یاکه
آز بولسه فاسد بولور وهم قاتوشلی تنکه‌نی اوزی کبی
قاتوشلیغه آلوشدرمق جائزدر مجلسده قبض ایدشماک
شرطی ایله . وزن برله ده سان برله ده تفاوت برله ده جائزدر
مساوات لازم بولماس *

فصـــــل فی البیع المکروه

بر آدم نرسه ساتولاب تورغانده ـ ایکنچی آلماقچی بولماغان
آدم مشترینی قزقدرو ایچون بها آرتدرمق مکروه
تحریمیه‌در * ودخی بر آدم سوداسی اُستینه سودا ایتمک
اوّلگیلر بهاغه راضی بولوشقان بولسه‌لر مکروه‌در * اصل
بیع صحیح بولوب مکروه تحریمیگه مقارن بولسه بیع مکروه
تحریمی اولور . مکروه بیعنی قیلسه‌لر گناهلی بولورلار قایتارشماق
واجب بولور . اما قایتارشماسالار عقد قیلو برله ملک ثابت

بولور مشتری ذمه سنده ذکر ایدلسگان ثمن لازم اولور *
مکروه بیعلر : جمعه کون اوّلگی اذان ایدلگاچ قیلنغان بیع
ودخی نجش یعنی مشتری تیوشلی بها ویرگاچ آرتق بها
ایله آلسون ایچون اوچنچی آدم بها آرتدرمق یاکه
مبیع ده بولماغان صفت برله ماقتامق ودخی بایع ومشتری
بر بهاغه کیلوشکاچ عقددین اوّل ایکنچی آدم (من آرتقراق
بها برله آلام یاکه من کمراق بها ایله ویرم) دیو بوزمق
اما بهاغه کیلوشکانچه آرتدرمق جائزدر بیع من یزید
کبی رسول الله صلی الله علیه وسلمدین صادر اولمشدر
ودخی چیتدین کیلگان آشلقنی بازارغه کرگانچه قارشو
بارب آلمق شهر خلقینه ضرر بولورلق بولسه ، یاکه
ساتوچی بازار بهاسینی بلمای آلدانورلق بولسه . اما خلقغه
وساتوچیغه ضرر بولمسه جائزدر . چیتدین کلگان کشینینک
مالینی قیمتلك وآچلق زماننده شهر کشیسی ساتوب
ویرمك . یاکه آچلق زماننده شهردین قریه گه آشلق
ساتمق . ودخی احتکار جائز توگلدر یعنی بازاردین آشلق
جییوب بها کوتارلدرب ساتمای تورمق . اما اوز
زراعتندین بولغان آشلقنی ساقلاسه کناه بولماس

كتاب الاجارة

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (اَعْطُوا الْاَجِيرَ اَجْرَهُ قَبْلَ اَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ) اخرجه ابن ماجه والطبرانى وابو يعلى

* ترجمه * يالچيغه يالين ويرنكز تيرى كيبودين الولا * يعنى بر خدمت ايچون بر كشينى ياللانسه شول خدمتنى تمام ايتو بر له خدمت يالينى ويرمك لازم بولور . بر نرسه‌نى فائده‌لانمق ايچون كشيگه يال بر له ويرگوچى (مُوجِر) آلغوچى (مستأجِر) خدمتگه كرشكوچى (اجير) اسملر نده در * اجاره ديو منفعتنى ساتوغه ايتورلر . اوده تورمق ، كيومنى كيمك ، آطنى ييكمك ، كشينى خدمت ايتدرمك ، كبى * شرطلر يننك برسى منفعتننك معلوم بولمقيدر * منفعتْ جنسنى بيان بر له معلوم بولور . بركيوم تكمك - بركرسى ياسامق - ساعت تور زايتمك ايچون عقد قيلو كبى * بو لارده اشلاوچينى اوزينه خاص لاماغاندە مدت بيان ايتمك حاجت ايرمس * ومنفعت مدتينى بيان ايتمك بر له معلوم بولور * خادمنى آيغه يا كه يلغه ياللاو كبى - اوْنى ، دكاننى ، كيومنى بر مدت بر له فائده‌لنو ايچون آلمق كبى * وكاها اشارة بر له معلوم بولور كورنكان نرسه‌نى ايكنچى يرگه كوتارمك ايچون ياللاو كبى * ودخى اُجره يعنى يال معلوم بولماق شرطدر * اجره وقتى تعيين

فهرسة ما فی الکتاب

صحیفه		صحیفه	
تقوی خاصیتی اکل وشر بده تکلف مذمتی	٤	کسبننك شرطی	١٦
...کلی حلال وحرام بوله‌لر حیوانده مکروه ا...لغان آلتی نرسه	٥	بیعننك شرطلری	١٧
ذبح وصید احکامی	٦	چابولماغان بچاننی سانو	١٩
...رننك انواعی و... ملقی	٧	بیع فسخ حکمی	٢٠
...فك وقطیفه‌نینك ا...رکه حر املقی	٨	خیار شرط	٢١
ازون شالوار و آلتو... یزوك حرامقی	٩	خیار رؤیة خیار عیب	٢٢
...ر اعضاننك ناسی	١٠	اقاله حکمی	٢٤
خاتوننك اشبیکه وخادمگه کورنوحرملقی	١١	ربا مذمتی	٢٥
حرام بولغان نرسه‌لر بیانی	١٢	رباء ایکی نوع	٢٦
ساچ کیسماك درست توکللکی	١٣	مسائل ربا	٢٧
سنتلر بیانی	١٤	قرض احکامی	٢٨
کسب فضیلتی	١[illegible]	بیع سلم احکامی	٢٩
		بیع صرف احکامی	[illegible]
		بیع مکروه‌ا...	[illegible]
		اجاره بیانی	[illegible]
		اجاره...	[illegible]

Дозволено ценаур...

Ти...литографія н...

فهرسة ما فى الكتاب

صحيفه		صحيفه	
٣٦	بچا ذابکنی اجاره میله‌سی	٤٢	واجب بولغان وصیت
٣٧	اضحیه بیانی	٤٣	فدیه بیانی
٣٧	قربانغه یارامسز حیوانلر	٤٤	حرام [illegible] نلر
٤٠	فقیرگه عیبلی حیوان جائز	٤٥	وصی بولماق احکامی
٤٠	فقیر کشی قربان ایتینی صدقه ایتماى عیالینه تو سعه ایتسه افضلدر	٤٥	ترکه‌ده ای[illegible] وصی بولسه
		٤٦	وصی [illegible] ایچون تجارت ایتمك حکمی
٤١	عقیقه بیان[illegible]	٤٧	انبیاء و اولیاء وصیتلری
٤٢	وصیت نامه فضیلتی		

قال النبی علیه السلام انفقة [illegible] واجب
[illegible] علی [illegible] نفقة الذات از جها صدق
[illegible]